

het **nieuw**
mahjong boek

jelte rep

**alles over het oude spel dat Nederland gek
maakte, regels, achtergronden, geschiedenis**

wonders publishers

Dank

Het Nieuw Mahjong Boek was er nooit gekomen als er geen vrienden, kennissen en behulpzame wildvreemden waren geweest. De namen van een aantal horen daarom thuis in dit nieuwe boek:

Martin Rep, die becommentarieerde en adviezen gaf;
Jac D. van Niehoff, die zijn Perry-archief openstelde;
John Eberhardt, die me voorzag van unieke illustraties;
Jim May, die genereus veel materiaal uitleende;
Viktor Franzen, die ervoor zorgde dat dit boek er ook werkelijk is gekomen;
en natuurlijk mijn Ria, die steeds met enthousiasme mijn mahjongprojecten inspireert en stimuleert.

Jelte Rep

Dit boek is gepubliceerd door:

Wonders Publishers
Postbus 55
1243 ZH 's-Graveland

ISBN 978-90-814713-1-2

© 2009 voor de Nederlandse taal: Jelte Rep, www.jelterep.nl

Vormgeving binnenwerk: Wendy Bouma, www.hippit.nl
Omslagontwerp & fotografie: Viktor Franzen, www.viktor.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.mahjongboek.nl

Mahjong

Je spreekt het uit als Ma-tsjur, waarbij de r een keelgeluid is, dat ook veel lijkt op een toonloze e. Schrijven is zo mogelijk nog lastiger. Mah-dsjangg, Ma-tsuerh-pei, Ma-dschiongg, Mo-dsijang, Ma-dsjongg, Ma-tsiang, Ma-chian, Majiang, Ma-jack, Ma-yong, Ma-jong, Ma-tsuie, Mo-tsiang, Ma-tsiong, Ma-chiao-pei, Ma-ja-pei, Mah-jongg, Majiang. Dit boek houdt het simpel op mahjong.

Mahjong kun je op honderden manieren spelen en zo gebeurt het ook. In China wordt het anders gespeeld dan in Amerika, in Japan anders dan in Hongkong, in Engeland anders dan in Frankrijk, in Brabant anders dan in Overijssel en bij de familie Jansen anders dan bij de familie De Vries.

Je kunt het vergelijken met kaartspelen. Met dezelfde kaarten kun je op honderden manieren spelen. Zo is het ook met mahjong. Met dezelfde stenen kun je op talloos verschillende manieren spelen. Het maakt niet uit, want hoe je mahjong ook speelt, het blijft een bijzonder en boeiend spel.

Hoe bijzonder en hoe boeiend mahjong is, wil dit boek laten zien. Het is geschreven voor de beginnende én voor de ervaren mahjongspeler. Het is zowel gids als naslagwerk. Het laat je kennis maken met de basisregels van het klassieke mahjong en leert je ook de regels die op een mahjongtoernooi gelden. Maar bovenal nodigt het je uit om mahjong te spelen op de manier die jou het meeste aanspreekt en met de regels die jij het spannendst vindt.

Het Nieuw Mahjong Boek laat zien dat mahjong springlevend en uitdagend is en dat het spel niet ten onrechte wordt genoemd het spel van de duizend wonderen en het spel van de tienduizend mogelijkheden.

Meer weten of reageren? Kijk op de website **www.mahjongboek.nl**.

Over de auteur

Jelte Rep

‘Het was toen ik uit de devote, walmende sfeer van een boeddhistische tempel in Hongkong stapte met het zilveren getingel van de windgongs nog in mijn oren. De hemel was strakblauw, maar op het tempelplein klonk het geraas van een heftige hagelbui. Hoe kon dat?’

Achter een lage muur zaten vier tempelbewaarders aan een formica tafeltje in een waanzinnig tempo mahjong te spelen. Onder de rook van Boeddha. Met stenen zo groot als stukken zeep. Ze kletterden achter elkaar op het harde oppervlak als hagelstenen op een golfdak. Oorverdovend.’

Sindsdien kan documentairemaker en schrijver Jelte Rep geen verre reis meer maken zonder in boekwinkels en op markten te snuffelen naar materiaal over mahjong. ‘Thuis speelden we ook mahjong en volgens onszelf ook fanatiek. Maar wel netjes, rustig en vooral bedachtzaam en vol tactische bedoelingen. Was dit werkelijk hetzelfde spel?’ De bevindingen van zijn lange speurtocht legde Jelte Rep vast in Het Groot Mahjong Boek, dat de mahjongbijbel is geworden voor de verwende mahjongspeler en dat in Amerika verscheen als The Great Mahjong Book. Het Nieuw Mahjong Boek concentreert zich op de klassieke Nederlandse speelwijze van mahjong. Het wordt helder en overzichtelijk uitgelegd en gelardeerd met veel wetenswaardigheden en veel afbeeldingen. ‘Mahjong is werkelijk het boeiendste en meest verslavende spel ter wereld’, meent de auteur.

Jelte Rep is schrijver van televisieseries als ‘Prettig Geregeld’ en ‘Coverstory’ en maker van historische documentaires als ‘Englandspiel’, ‘SOS Paulus Potter’ en ‘Atjeh, Atjeh’. Hij schreef ook Het Groot Mahjong Boek en de verhalenbundel ‘Zaans groentje’.

Inhoud

Mahjong	1 - 9
Uitpakken	10 - 20
De eerste keer	21 - 22
Basisregels	23 - 32
Mahjongers over mahjong	33 - 35
Punten tellen	36 - 43
Mahjong maakt geschiedenis	44 - 50
Nederland mahjongt	51 - 73
Bij- en scheldnamen	75
Hoe mahjongspellen worden gemaakt	76 - 78
Geen vier spelers	79 - 85
Automatische mahjongtafels	86
Buiten de deur	87-90
Register	91 - 93
Hulptabellen	94 - 95
Verdubbelingstabel	96

Uitpakken

De eerste keer vergeet je nooit: je eerste liefde, je eerste zoen, de eerste keer dat je een mahjongspel zag. De verpakking kan een smakeloos plastic koffertje zijn geweest of een verfijnd palissander ladekastje met koperen beslag, de eerste aanblik van de inhoud is onvergetelijk: een regiment fraaie, zachtglanzende stenen met vreemdsoortige afbeeldingen in subtiele kleuren. Wat is dit voor een spel?

We onderwerpen het aan een nader onderzoek. Een compleet mahjongspel telt meestal 144 stenen, maar dikwijls 4 en soms 8 stenen meer, en daarnaast nog wat accessoires. We bekijken eerst de stenen. Die kunnen we als volgt onderverdelen:

Een antiek mahjongkastje met vijf laden, waarin de stenen en de accessoires opgeborgen zijn.

Kringen

Genummerd van 1 tot en met 9, vier stenen van ieder, dus 36 in totaal.

Kringen-1 tot en met kringen-9.

De kringen worden ook wel cirkels of ballen genoemd. Om verwarringen te voorkomen is het beter steeds van kringen te spreken.

Bamboes

Genummerd van 1 tot en met 9, vier stenen van ieder, eveneens 36 in totaal.

Bamboe-1 tot en met bamboe-9.

Opvallend is bamboe-1, waarop een mythische vogel staat afgebeeld, die in het Chinees Pe-ling wordt genoemd, wat 'mooi zingen' betekent. De afgebeelde vogel is echter niet een Chinese zangvogel, maar meestal een pauw, een fazant of een mus.

Tekens

Genummerd van 1 tot en met 9, vier stenen van ieder, opnieuw 36 in totaal.

Tekens-1 tot en met tekens-9

Het onderste rode karakter staat voor het getal 10.000. De bovenste karakters geven de cijfers 1 tot en met 9 weer. De tekenstenen vermelden dus de getallen 10.000 tot en met 90.000 in het Chinees.

Draken

Onderverdeeld in de rode draak (vaak aangeduid met de letter C), de groene draak (met de letter F) en de witte draak (met de letter P), vier stenen van ieder, dus 12 in totaal.

De witte, groene en rode draak.

De Chinese lettertekens op de draakenstenen zijn **Chung** (midden) voor de rode draak, **Fa** (groei) voor de groene draak en **Po** (blanco) voor de witte draak. In sommige spellen doen volkomen blanke stenen dienst als witte draaken.

Winden

Onderverdeeld in oostenwind (met de letter E), de zuidenwind (met de letter S), de westenwind (met de letter W) en de noordenwind (met de letter N), vier stenen van ieder, in totaal dus 16.

De vier winden.

De letters op de windstenen staan voor de Engelse aanduidingen East, South, West en North.

Gelukstenen

Er zijn acht gelukstenen. Ze worden onderverdeeld in twee groepen van vier stenen, herkenbaar aan dezelfde kleur van het Chinese karakter. De cijfers op de stenen corresponderen met de plaatsen van de vier spelers. Het cijfer 1 hoort bij Oost, 2 bij Zuid, 3 bij West en 4 bij Noord. De stenen doen niet mee aan het werkelijke spel, maar geven of kosten de spelers bonuspunten.

De twee groepen gelukstenen.

De Chinezen hebben op de gelukstenen hun fantasie uitgeleefd. Het gevolg is dat er geen uniforme afbeeldingen of motieven zijn. Het enige onderscheid tussen de ene serie van vier en de andere is de kleur van het Chinese letterteken.

De afbeeldingen variëren van spel tot spel en zijn ook niet makkelijk van elkaar te onderscheiden. Soms zijn bloemen en seizoenen uitgebeeld, soms worden uitsluitend bloemen gebruikt en een andere keer helemaal geen bloemen. Er zijn reeksen als: wind-bloem-sneeuw-maan; visser-houthakker-boer-meester en musiceren-schaken-schrijven-

De Chinese stenen-snijder kan zich heerlijk uitleven op de gelukstenen en de fraaiste decoraties maken. Dit spel uit 1925 en bestemd voor de export naar Amerika heeft maar liefst 32 gelukstenen.

schilderen, maar ook met Chinese transportmiddelen (handwagen-draagstoel-riksja-jonk) of bouwwerken (brug-poort-paviljoen-pagode).

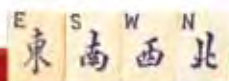
De lettertekens op de gelukstenen geven ook nauwelijks houvast. Vaak vormen de twee reeksen karaktertekens ieder een strofe uit een gedicht dat de graveur mooi vond of toepasselijk. De twee strofen hebben niets met het mahjongspel te maken, laat staan met de gelukstenen die ze sieren. Omdat de graveur graag zijn vaardigheid, zijn fantasie en zijn gevoel voor kunst uitleeft op de gelukstenen zijn die dan ook de mooiste van het hele spel.

De gelukstenen worden door de Chinezen ook wel de acht apostelen genoemd, een verwijzing naar de acht onsterfelijke volgelingen van de grote Chinese filosoof Lao Tse (uit de tweede eeuw voor Christus), die door hun ascetische en godvruchtige levenswandel als heiligen opstegen naar het hemelrijk.

De moderne westerse stenen zijn veel prozaischer. Ze hebben duidelijke teksten en cijfers en veel minder fraaie afbeeldingen. Ze beelden vier seizoenen en vier bijpassende bloemen uit. De seizoenen zijn: 1. spring (lente), 2. summer (zomer), 3. autumn (herfst) en 4. winter (winter). De bloemen heten: 1. plum (kersenbloesem), 2. orchid (orchidee), 3. chrysanthemum (chrysant) en 4. bamboe (bamboe).

Gelukstenen in westerse uitvoering. Ze worden vaak 'bloemen' en 'seizoenen' genoemd.

Het plaatsen van de cijfers gebeurt niet altijd even consequent. Soms draagt de bamboe-bloem nummer 3 en de chrysant nummer 4, terwijl in andere spellen de bamboebloem nummer 2 is en de orchidee nummer 4. De seizoenstenen dragen blauwe lettertekens en de bloemenstenen rode, maar ook tegen deze regel wordt gezondigd. Voor het spelverloop maakt het niet veel uit, zolang de gelukstenen maar twee duidelijke groepen vormen en makkelijk door de spelers te herkennen zijn.

	Seizoen	Bloem	Hoort bij
1	Spring	Plum	Oost
2	Summer	Orchid	Zuid
3	Autumn	Chrysanthemum	West
4	Winter	Bamboo	Noord

Reservestenen

De betere mahjongspellen hebben vier blanke reservestenen, waarop een verloren geraakte steen kan worden nagegraveerd. Als een graveur te kostbaar is, kan een paar goede viltstiften een oplossing bieden. Soms zijn de reservestenen identiek aan de witte draken. In dat geval is het verstandig de reservestenen en de witte draken door elkaar te gebruiken, zodat ze in hetzelfde tempo verkleuren als de andere stenen en niet al te zeer opvallen, mochten ze later een zoekgeraakte steen moeten vervangen.

Verder bevat een mahjongspel:

Dobbelstenen

Er zijn twee dobbelstenen nodig, maar meestal bevat een mahjongspel er vier. Ze vallen op door hun kleine formaat en afwijkende ogen. De 1 wordt voorgesteld door een (rode of blanke) holte en de vier ogen van de 4 zijn rood gekleurd in plaats van zwart.

Dobbelstenen met een rode vier en een rode een.

Waarom de dobbelsteen rode ogen heeft

De Chinezen beschouwen rood als een gelukbrengende kleur en versieren daarom graag hun dagelijkse gebruiksvoorwerpen met een likje rode verf. En als iets geluk moet brengen is het wel een dobbelsteen. Daarom kreeg de beste worp, de één, ook een rode kleur.

Waarom ook de vier rood is, is een ander verhaal. Keizer Hsuan Tsung uit de Chinese Tang-dynastie speelde een dobbelspel met Yang Kuei-fei, zijn concubine en moest drie keer vier gooien om te winnen. De eerste worp was goed, de tweede ook. Het hof keek in spanning toe. Vier, vier, smeeke de keizer, voordat hij voor de derde maal de dobbelsteen durfde te gooien. De dobbelsteen vervulde de vurige wens van de keizer. Een hoveling, die met de anderen in spanning had toegekeken, stelde voor deze bijzondere gebeurtenis te markeren, waarop de keizer decreteerde dat in het vervolg de vier op iedere dobbelsteen rood gekleurd moest worden, de kleur van het geluk.

Fiches

Met fiches kunnen de spelers hun score verrekenen. De fiches hebben verschillende waarden. Er is een grote variëteit aan fiches, afhankelijk van het gebied waaruit het mahjongspel afkomstig is.

De Chinese staafjes zijn vaak van been en te herkennen aan hun onregelmatige vorm. Ze worden ook wel beentjes genoemd. Er moeten minstens 116 staafjes zijn.

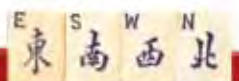
De ogen op de fiches

De ogen op de Chinese langgerekte fiches staan er vanzelfsprekend niet zomaar, maar hebben een symbolische waarde. Ze vertegenwoordigen achtereenvolgens: hemel, aarde, mens en harmonie.

Chinese fiches.

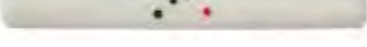
Aantal	Waarde	Stippen
8	500	6 rode en 6 zwarte
36	100	2 rode
32	10	8 rode
40	2	1 rode en 3 zwarte

 Het fiche van 500 punten telt zes rode en zes zwarte ogen, twaalf in totaal, het getal van de volmaaktheid. De zes rode en de zes zwarte ogen vertegenwoordigen het evenwicht binnen die volmaaktheid. Hoger is er niet.

 Het fiche van 100 punten telt twee rode ogen en duidt op een hoge graad van volmaaktheid. Twee is immers het getal van de compleetheid, het volmaakte paar.

 De acht rode ogen op **het fiche van 10 punten** symboliseren de acht veelzijdige apostelen van de grote Lao Tse, die samen een grote mate van volmaaktheid bereikten. Acht is daarom een heilig getal in China.

 Het fiche van 2 punten met het ene rode oog en de drie schuin geplaatste zwarte ogen duidt op het dierenrijk met zijn harmonie, ondanks de schijnbare onevenwichtigheid. Het ene dier overmeestert het andere, maar toch blijven de soorten bestaan. In de Chinese astrologie verenigt harmonie hemel, aarde en mens.

Het aantal ogen en hun namen zijn overgenomen van het Chinese domino. Daar zijn de vier hoogste worpen dubbel-zes, dubbel-een, dubbel-vier en drie-om-één.

De mahjongspellen die tegenwoordig uit China naar het Westen worden geëxporteerd, bevatten doorgaans staafjes van kunststof. Ze vertegenwoordigen hogere waarden, aangezien in het Westen om meer punten gespeeld wordt dan in het land van oorsprong. Er zijn er 84 in totaal.

Moderne fiches

Aantal	Waarde	Fiches	Stippen
4	1000		9 diverse
8	500		5 rode
32	100		1 rode
40	10		8 zwarte

Heeft je mahjongspel geen fiches, dan kun je je toevlucht nemen tot de plastic munten die bij poker- of roulettespellen gebruikt worden. De fiches waarvan je de meeste hebt, geef je de laagste waarde, meestal 2 punten maar ook wel 100. De fiches waar je de minste van hebt, geef je de hoogste waarde: 500, of 4000 punten.

Het is misschien makkelijk om het volgende kleurenschema aan te houden:

Aantal	Kleur	Staat voor	Waarde	Of
8	geel	goud	500,	4000
36	blauw	hemels	100	1000
32	rood	geluk	10	500
40	wit	voorspoed	2	100

Veel maakt het niet uit hoe je fiches eruit zien en welke waarde je ze toekent. Het gaat erom dat je gemakkelijk met je medespelers kunt afrekenen. Zijn tijdens het spel je fiches opgeraakt, dan koop je fiches bij een van de winnende spelers tegen afgifte van een schuldbekentenis.

Verdere accessoires die van nut zijn bij een mahjongspel:

Mahjongstokken

Mahjongstokken zijn reuze handig bij het bouwen van de muur. Tijdens het spel geven ze je een goed overzicht op je stenen. Een van de stokken heeft een andere kleur en is bestemd voor de speler met de oostenwind. Ook mahjongstokken zijn er in variëteiten. Ze worden zelden bijgeleverd bij een mahjongspel en je moet ze daarom afzonderlijk kopen. Let er bij het kopen op dat je stenen niet al te recht op komen te staan, want dan zijn ze lastig te zien. En let erop dat de stokken niet krom zijn, want dan gaan ze tolleren. Zo'n draaiende stok kan een bron van ergernis zijn. (Een fiche onder een van de kromme uiteinden is een tijdelijke oplossing.)

Met de rode mahjongstok onderscheidt Oost zich van de andere spelers.

Het prettigste is als je stokken 17 of 18 stenen lang zijn – afhankelijk van de variant die je graag speelt – , want dat vergemakkelijkt het bouwen van de muur. En dat is iets wat je tijdens het spel heel vaak zult moeten doen.

In China zijn geen mahjongstokken. De Chinezen plaatsen hun stenen rechtop voor zich, net als dominostenen. Maar die stenen zijn dan ook een slag groter dan die van de mahjongspellen die meestal in het Westen worden gebruikt.

Mingdoos

De mingdoos is een klein kokertje, waarin vier schijfjes zitten waarop (in Chinese lettertekens) de vier winden staan aangegeven. De spelers kunnen deze schijfjes gebruiken om aan te geven met welke wind zij aan het spel deelnemen. De (lege) mingdoos wordt geplaatst bij de speler die Oost is. De windschijfjes kunnen ook gebruikt worden om de plaatsen van de spelers aan tafel te bepalen. Nodig zijn ze niet.

Een mingdoos met vier windschijfjes.

Een moderne variant op de mingdoos is de kunststoffen mingschijf, met daarin een dobbelsteen, waarop de vier winden, de groene draak en de rode draak staan afgebeeld. De dobbelsteen geeft steeds de wind van de ronde aan en staat steeds bij de speler die de heersende wind speelt.

Moderne mingschijfjes.

Andere varianten hebben een draaibare schijf of kegel, waarmee je de heersende wind kunt aangeven en zijn minstens even handig.

De windschijf die mijn vader voor mij uit hout draaide.

Het allerhandigst is een ming- of windschijf, waarop alle windrichtingen staan aangegeven, zodat je steeds kunt controleren welke wind je bent. Een papiertje met de vier windrichtingen erop voldoet al. Een mingdoos of -schijf is gemakkelijk zelf te maken. Mijn vader, die mahjong een vreemd spelletje vond, draaide op mijn aanwijzingen uit hout een fraaie windschijf, die sindsdien bij geen spelletje mahjong ontbreekt. In de voet staan de vier Chinese windrichtingen aangegeven. Door het schijfje te draaien geef je aan dat de wind van de ronde is veranderd.

Aanschaffen van een mahjongspel

Mahjongspellen zijn in vele uitvoeringen en prijzen te koop. Ze variëren van kostbare ivoren uitvoeringen met schitterende, handgegraveerde en veelkleurige stenen en verpakt in prachtige ladekastjes van mahoniehout of lakwerk, tot gestanste plastic stenen in spaarzame kleuren en gevat in armoedige kunststoffen koffertjes. Er is een spel voor iedere portemonnee.

Wees niet te zuinig bij het aanschaffen van een mahjongspel. Een mooi mahjongspel verhoogt het spelplezier. Ivoren spellen kun je tegenwoordig met goed fatsoen niet meer aanschaffen. Bovendien verliezen deze spellen op den duur hun kleuren. Een goed mahjongspel moet stenen hebben die gemakkelijk te pakken zijn, lekker in de hand liggen en duidelijk te herkennen zijn. Controleer of het spel compleet is en dus minstens 144 stenen, 2 dobbelsteentjes en een set fiches bevat. Kijk ook of de ruggen van de stenen gelijk zijn. Een herkenbare rug maakt het spel waardeloos.

Ivoor of been?

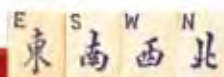
Mahjongspellen zijn er van allerlei materialen. De nieuwe spellen zijn doorgaans van kunststof gemaakt waarbij de afbeeldingen bij het persen zijn gestanst en daardoor grof zijn. Er worden ook spellen verkocht, die geheel van bamboe zijn. Ze wegen weinig, zijn vaak enigszins rond van vorm waardoor ze lastig te stapelen zijn en de afbeeldingen zijn meestal niet zo verfijnd, doordat bamboe lastig te graveren is.

In de jaren dertig werd bakeliet gebruikt als materiaal voor mahjongstenen. De stenen kunnen allerlei kleuren hebben, van crèmewit tot pikzwart, maar zijn meestal donkergeel (geworden). De afbeeldingen werden gestanst maar soms ook met de hand gegraveerd. De meeste antieke spellen zijn gemaakt van been met bamboe voor de rug. Soms is

Register

- A**
Aanschaffen mahjongspel 19
Alleen pungs, winstspel 63
Automatische mahjongtafels 86
Autumn, geluksteen/seizoen 13
Aziatische Kunsthandel 87
- B**
Babcock, Joseph P. 45, 52, 54, 87
Bakelieten stenen 19
Ballen, bijnaam voor kringen 11
Bamboes, een van de drie kleuren van het mahjongspel 11
Bamboe stenen 19
Bamboe, geluksteen/seizoen 13
Bankier, synoniem voor Oost 24
Beentjes, bijnaam voor fiches 15
Benen stenen 19
Bijgeloof 35
Bijnamen 75
Bloemen, bijnaam voor een reeks gelukstenen 13
Bouwen van de muur 24
- C**
Chinese muur 25
Chinese Official Zie Peking mahjong 90
Chow 28
Chrysantheum, geluksteen/seizoen 13
Chung, Chinese aanduiding voor rode draaksteen 12
Cirkels, bijnaam voor kringen 11
Continental Mah-Jongg Sales Co, Amerikaanse handelsfirma met o.a. vestiging in Amsterdam 52
- D**
Dertien wezen, limietspel 65
Dobbelstenen 14
Dode muur 26, 29 30
Doel van het spel 27
- Draken 11
Drakenslang, limietspel 66
Drie draken, winstspel 67
Drie spelers 80
Drie Wijzen Zie Drie draken 67
Dromer 79
- E**
Eberhardt III, Ferdinand 87
Eberhardt, Jan 87
Edelstenen 36
Een speler 82
Einde van een ronde 31
Einde van het spel 31
Enig mogelijke steen 38
Extra steen 30
- F**
Fabricage 76
Fa, Chinese aanduiding voor groene draaksteen 12
Fiches 15, 24
Fiches, symboliek 15
Four Winds, softwarespel 82
- G**
Geesten 24, 25
Gejaagd door de wind, Amerikaans limietspel 49
Gelukstenen 12, 32
Gertie's kousenband, Amerikaans limietspel 48
Geschiedenis 44
Gever, synoniem voor Oost 24
- H**
Haagsche Post 51
Hager, Bert 45
Handelsblad 55
Haye, Mirjan la 88
Heersende wind 24

Hoekstenen 37
 Hof van Peking, limietspel 66
 Hongkong, Amerikaans limietspel 49
 Hongkong mahjong 82, 89
 Huisregels 72

I
 Indische Post 52
 Ivoren stenen 20

J
 Jade spel, limietspel 68
 Jade stenen 20
 Jan ziet Abraham, Twents limietspel 73

K
 Kerstmis, Amerikaans limietspel 49
 Ketzer, Jan 74
 Kleine drie draken, winstspel 64
 Kleine vier winden, winstspel 64
 Kong 28
 Kong met de bloeiende bloemen
 Zie Winnen met een losse steen 62
 Kong op kong 63
 Kongroof, winstspel 62
 Kop en staart, limietspel 68
 Kringen, een van de drie kleuren van het mahjongspel 11
 Kronkelende slang, limietspel 69
 Kunststoffen stenen 19
 Kwetteren van de mussen 25

L
 Lao Tse, Chinese filosoof, wiens acht apostelen model stonden voor de acht gelukstenen 13
 Lethin, Anton 45
 Lightfeld, John, pseudoniem van Eberhardt, Jan 88
 Limiet 31
 Limietspelen 31, 64-69, 74
 Limietspelen, overzicht 71, 95
 Losse stenen 26, 29

M
 Maan van de zeebodem vissen, winstspel/limietspel 62

Ma diau, voorloper van het mahjongspel 47
 Mahjongcalculator 50
 Mahjongkaarten 85
 MahjongNEWS, internetkrant 88
 Mahjongstukken 17
 Mahjongtafel met gat 45
 Mei Ren Company, fabriek van mahjongspellen 77
 Mingdoos 18, 25
 Mingschijf 18

N
 Nederlandse Mahjong Bond 82, 87
 Nederlandse Toernooi Spelregels 58-71, 88
 Negen poorten, limietspel 65
 Netherlands Mah-Jongg League 52, 55
 Ningpo (China), geboorteplaats van mahjong 77
 Noach, eerste mahjongspeler ter wereld 47
 Noordenwind, een van de vier winden 12

O
 Official International Rules, zie Peking mahjong 90
 Onregelmatige limietspelen 64
 Oostenwind, een van de vier winden 12
 Open chow 28
 Openen van de muur 26
 Openingsceremonie 24
 Open kong 29
 Open pung 28
 Orchid, geluksteen/seizoen 13
 Oudste mahjongtoernooi 73
 Oudste, synoniem voor Oost 24

P
 Paar 29
 Peking mahjong 82, 89, 90
 Pe-ling, bijnaam voor bamboe-1 46
 Perry & Co, introduceerde mahjong in Nederland 52, 54
 Plaatsen aan tafel bepalen 24
 Plastic munten 16
 Plum, geluksteen/seizoen 13

Po, Chinese aanduiding voor witte draaksteen 12
 Prijzen van mahjongspellen 45, 52
 Pruimenbloesem van het dak plukken, winstspel/limietspel 62
 Pung 28
 Punten tellen 36
 Puntentelling 60
 Punten verrekenen 43
 Punten voor winnen 38, 60, 70, 71, 94, 95

Q
 Qin Shi Huangdi, keizer die Chinese muur liet bouwen 46

R
 Regelmatige limietspelen 67
 Remise 31
 Rep, Martin 88
 Reservestenen 14
 Riichi mahjong 82, 89
 Rode Boekje der Spelregels 53
 Rode Draak toernooi 73, 74
 Rode ogen 14
 Roeren 25

S
 Scheldnamen 75
 Schermer, Frans 88
 Schildpaddenjacht 83
 Seizoenen, bijnaam voor een reeks gelukstenen 13
 Simpele stenen 36
 Sjanghai (China) 44
 Speelrichting 23
 Spel van de aarde, winstspel 69
 Spel van de hemel, limietspel 69
 Spring, geluksteen/seizoen 13
 Staart van de draak, Goois limietspel 74
 Staart van de wind, Goois limietspel 74
 Stenen pakken en wegleggen 29
 Stok, synoniem voor spel 23
 Summer, geluksteen/seizoen 13
 Sze, visser en vermeende bedenker van het mahjongspel 47

T
 Tekens, een van de drie kleuren van het mahjongspel 11
 Telvoorbeelden 39
 Toernooien 59, 87
 Troefstenen 37
 Twee spelers 81

V
 Verborgen chow 28
 Verborgen kong 29
 Verborgen pung 28
 Verborgen spel, winstspel 63
 Verdelen van de stenen 26
 Verdubbelingen 61
 Verster, F. L., samensteller Perry's mahjongregels 54
 Vier verborgen kongs, limietspel 68
 Vier winden, limietspel 67
 Vier Zegeningen Zie Vier winden 67
 Vijf spelers 80
 Vis van de rivierbodem grijpen Zie Winnen met de laatste steen van de muur 62
 Vogel eet cake 60
 Voorrang 31

W
 Wachtend spel 30
 Wedder 80
 Westenwind, een van de vier winden 12
 Winden 23
 Windenslang, limietspel 65
 Winnen met de laatste steen van de muur 62
 Winnen met een losse steen, winstspel 62
 Winter, geluksteen/seizoen 13

Z
 Zeer schone tweelingen, limietspel 66
 Zeven schone tweelingen, limietspel 66
 Zeven tweelingen, limietspel 66
 Zeven tweelingen van troefstenen, limietspel 67
 Zeven zuivere tweelingen, limietspel 67
 Zuidenwind, een van de vier winden 12

het nieuw mahjong boek

Je hoeft je echt niet als Chinees te verkleden om mahjong te spelen. Dit boek laat zien dat iedereen het spannende en exotische gezelschapsspel kan spelen en dat slechts weinigen de bekoring van het spel kunnen weerstaan. Het wordt gespeeld als wedstrijd op landelijke toernooien en regionale clubs, maar vooral ook als ontspanning in heel veel Nederlandse huiskamers. Mahjong staat dan ook bekend als het Spel van de Duizend Wonderen en als het Spel van de Tienduizend Mogelijkheden.

Het Nieuw Mahjong boek is geschreven voor de beginnende en voor de ervaren mahjongspeler. Het is zowel gids als naslagwerk. Het is helder en overzichtelijk geschreven en bevat kleurrijke wetenswaardigheden en interessante achtergronden. De vele verduidelijkende spelvoorbeelden zijn afgedrukt in rijke kleuren. Handig zijn ook het register, de bondige overzichten en de verdubbelingstabel.

Bij dit boek hoort de website www.mahjongboek.nl. Daar vind je nog veel meer achtergronden, informatie en actualiteiten en kun je je mahjongvragen stellen aan schrijver Jelte Rep. Hij geldt in binnen- en buitenland als expert op mahjonggebied. In Amerika verscheen van zijn hand *The Great Mahjong Book*.

ISBN 978-90-814713-1-2

9 789081 471312